

Järvien hoidon ja kunnostuksen pysyvän toimintamallin kehittäminen

Järvityöryhmän II kokous

16.6.2014

Lomakeskus Himmerki

Vipuvoimaa
EU:lta
2007–2013

Toisessa kokouksessa keskusteltua

- Jatkettiin keskustelua toimintamallin rakentamisesta osakaskuntien pohjalle
- Esillä vaihtoehtoina vesienhoitoyhtymän muodostaminen tai osakaskuntien vähentäminen niitä yhdistämällä
- Epäiltiin, että osakaskuntien yhdistyminen ei ehkä vielä mahdollista, mutta todettiin, että on oikea aika keskustella vaihtoehtoista
- Haasteena joka tapauksessa uusien aktiivien löytäminen osakaskuntien asioiden hoitoon
- Sovittiin kyselyn tekemisestä osakaskunnille ja sen jälkeen keskustelutilaisuuden järjestämisestä
- Toivottiin, että saataisiin kuulla kokemuksia osakaskuntien yhdistymisestä muualta

Kokouksen jälkeen tapahtunutta

- Kokouksen jälkeen hankkeen sisällä päätettiin luopua kyselystä osakaskunnille, koska saatiin kuulla, että muualla on saatu kyselyistä huonoja kokemuksia
- Kyselyn sijaan päätettiin järjestää suoraan keskustelutilaisuus osakaskuntien edustajille
- Tilaisuus pidettiin 13.5. Kirikeskuksessa
  - Paikalla pääpuhujana Pekka Vilska (Maanmittauslaitoksen entinen yli-insinööri), jolla on eniten kokemusta osakaskuntien yhdistymisestä Suomessa
  - Lisäksi mukana Oulun ja Lapin kalatalouskeskusten toiminnanjohtajat, Pohjois-Pohjanmaan ja Lapin ELY-keskusten ja Maanmittauslaitoksen edustajat
  - Kitkan 11 osakaskunnista mukana vain 5 ja niistäkin vain yksi edustaja / osakaskunta

13.5. keskustelutilaisuuden ohjelma

- Pekka Vilska osakaskuntien yhdistymismahdollisuuksista ja kokemuksista Etelä-Savosta
- Heikki Tahkola Järvi-Kuusamon yhteislupa-alueen toiminnasta
- Eero Liekonen kalastuksenhoitoyhtymän toiminnasta Suolijärvellä ja Kemijärvellä
- ELY-keskusten näkemyksiä toimintamallin tarpeesta
- Visa Korhonen Maanmittauslaitokselta osakaskuntien yhdistämisestä maanmittaustoimituksena ja sen kustannuksista

Yhteisten alueiden yhdistäminen

(KML 133.3 §)

Osakaskunnat sopivat yhdistämisestä

Osakaskuntien kokoukset hyväksyvät sopimuksen

Yhteisaluelaki 15.2 §

(2/3 annetuista äänistä; 1/3 äänestäneistä osakkaista)

Maa- ja vesialueita voidaan myös yhdistää

Uusi osakasluettelo vahvistetaan toimituksessa -> uusi yhteinen alue!

-osakkuusluvut osakastiloille määrätään pinta-alojen tai vesialueiden arvojen mukaisessa suhteessa

Yhdistymisen etuja

- osakkuus ja kalastusoikeus kohdistuu laajempaan vesialueeseen
- aktiivisuus vesialueiden hoitoon ja kalakannan kehittämiseen lisääntyy
- kunnostushankkeet lupa-asioineen yksinkertaistuvat
- kalastuksen järjestely ja kalastus helpottuvat - laajemmat alueet, yksi lupa
- hallintokulut pienenevät
- hallintoon helpommin toimihenkilöitä
- aikaisemmin toimimattomat alueet mukaan
- edunvalvonta tehostuu ja selkiintyy

Pekka Vilskan terveisiä

- Kokemukset osakaskuntien yhdistämisistä ovat pääosin olleet myönteisiä
- Yleensä yhdistymispäätökset osakaskunnissa on tehty yksimielisesti ilman äänestyksiä
- Yhdistymisten tärkeimpiä syitä
  - Kalat eivät tiedä, kenen vesillä ne uivat
  - Hiipuneet osakaskunnat on haluttu elvyttää uudelleen toimintaan
  - ”Vapaamatkustajista” (eivät tee mitään vesien ja kalastonhoidon eteen) on haluttu eroon
  - Harvat aktiiviset ihmiset on haluttu saada yhteen osakaskuntaan toiminnan jatkuvuuden turvaamiseksi

Kalatalouskeskusten kokemuksia osakaskuntien yhteistoiminnasta (1)

- Heikki Tahkola 13.5.14
  - Järvi-Kuusamon yhteislupa-alueen perustaminen ja toiminnan käynnistäminen vaatinut paljon työtä, mutta toimii nykyään hyvin
  - Järjestetään lohkopalaverit joka vuosi, jossa käydään läpi, miten edellinen kalastuskausi on sujunut ja suunnitellaan seuraavia ennen osakaskuntien kokouksia
  - Vetouistelijat ry vastaa pääsääntöisesti istutuksista, yhteistyössä mukana osakaskuntien aktiivit
  - Parantunut saalisvarmuus lisännyt lupatuloja
  - Järjestetty lapsille ja nuorille teemapäiviä kalastuksesta, keränneet hyvin osallistujia

Kalatalouskeskusten kokemuksia osakaskuntien yhteistoiminnasta (2)

- Eero Liekonen 13.5.14
  - Suolijärvellä ja Kemijärvellä on olemassa kalastuksenhoitoyhtymät
  - Perustettu kalatalousvelvoitteiden hoitoa varten
  - Eivät rekisteröityjä toimijoita, ei virallisia sääntöjä
  - Pitää kuitenkin olla yhteinen visio ja yhteiset pelisäännöt ja yhtymän tehtävät pitää olla määritelty
  - Lopullinen päätösvalta yhtymän taustalla olevilla osakaskunnilla
  - Uudistuvan kalastuslain mukaisilla kalatalousalueilla (korvaavat kalastusalueet) tulee olemaan suuremmat toimintabudjetit, mutta lisärahoitusta on saatavissa vain synnyttämällä hankkeita

Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksen terveisiä

- Jermi Tertsunen, Pohjois-Pohjanmaan ELY 13.5.14
  - ELY-keskukset vetäytyneet lähes kokonaan hankkeiden toteuttajan roolista
  - Rahoitusta on saatavilla ympäristöhankkeisiin, mutta tarvitaan vahvoja ja kykeneviä hakijoita ja hankkeiden toteuttajia
  - Vesiensuojelu- ja kunnostusyhdistyksiä on perustettu, koska osakaskunnilla ei ole ollut resursseja hanketoimintaan
  - Osakaskuntien vetämät hankkeet keskittyneet enemmän kalaston hoitoon, yhdistysten puolestaan valuma-alueelle
  - ELYllä valmiuksia tukea osakaskuntia omien resurssiensa puitteissa
  - Osana laajempaa hanketta myös osakaskuntien yhdistämisen kiinteistötoimitusmaksuja on todennäköisesti mahdollista maksaa hankevaroilla

Maanmittauslaitoksen terveisiä

- Visa Korhonen 13.5.14
  - Nykyisen lainsäädännön mukaan osakaskuntien yhdistämiset ovat kiinteistötoimituksina maksullista toimintaa, josta laskutetaan tuntiperusteisesti
  - Jos osakaskunnat ovat sopineet yhdistämisen pelisäännöistä (= yhdistetäänkö tilukset pinta-alaperusteisesti vai arvotetaanko joidenkin tilusta arvo muita suuremmaksi) ja ovat tehneet yhdistämispäätökset kokouksissaan, itse toimitus vie vain vähän aikaa ja kustannukset jäävät hyvin kohtuullisiksi

Tilanne toimintamallin kehittämisessä Kitkalla tällä hetkellä (1)

- Lähtökohta ja tarve

- Kitkalle tarvittaisiin yhteinen keskustelufoorumi, jossa voitaisiin keskustella ja päättää tarvittavista järvien hoito- ja kunnostustoimenpiteistä sekä toimintamalli, jonka puitteissa toimenpiteitä voidaan suunnitella, hankkia rahoitusta ja toteuttaa ja joka olisi vahva Kitkan alueen puolestapuhuja ja edunvalvoja
- Valuma-alueella kuormituksen vähentämistoimenpiteistä päävastuu kiinteistöjen ja maanomistajilla ja elinkeinojen harjoittajilla, mutta he saattavat tarvita tukea ja toisaalta kannustusta niiden toteuttamiseen
- Suurten valuma-aluehankkeiden ja itse vesistössä tehtävien toimenpiteiden toteutukseen tarvitaan vahva rekisteröity toimija, joka on rahoittajien silmissä uskottava ja kyvykäs rahoituksen hakija ja joka pystyy viemään hankkeet läpi hallinnollisesti ja taloudellisesti

Tilanne toimintamallin kehittämisessä Kitkalla tällä hetkellä (2)

- Pohdittu vaihtoehtoja osakaskuntapohjaisesti mallille
  - Yhtymä vai yhdistyminen?
  - Mitään päätöksiä ei ole tehty
  - Hanke ei ole saanut kaikkia osakaskuntia edes mukaan keskusteluihin
    - Mikä neuvoksi?
  - Ovatko kumpikaan realistisia?
    - Onko osakaskunnilla halukkuutta?
- **Hanke tarvitsee selkeän määrittelyn, mihin suuntaan asioita yritetään edistää**

Pohdintaa hankkeen puolella

Euroopan unioni
Euroopan aluekehitysrahasto

- Osakaskuntien yhdistyminen ei todennäköisesti realistista isommassa mittakaavassa
  - Osa osakaskunnista ovat / saattavat olla valmiita yhdistymiseen jo nyt, mutta kaikki tuskin
  - Kaikkia osakaskuntia ei ole saatu mukaan keskusteluihin useista yrityksistä huolimatta
- Vesienhoitoyhtymän perustaminen todennäköisesti realistisempi vaihtoehto
  - Osakaskunnat jäisivät nykyiselleen, joten loisi yhden hallintoportaan lisää
  - Tarjoaisi kuitenkin mahdollisuus kokeilla osakaskuntien välistä yhteistoimintaa
  - Rekisteröitävä virallisesti, että voisi olla julkisen rahoituksen hakijana
  - Säännöissä sovittava yhtymän tehtävistä (esim. saisiko yhtymä myös kalastonhoidon ja kalastuksen järjestämisen tehtäväkseen, miten päätösvalta jaettaisiin osakaskuntien kesken (tasan vai pinta-alan vai jonkin muun jakoperusteen mukaan), yms. ...
  - Sovittava myös, voisivatko muut tahot (esim. kunnat, kyläyhdistykset, harrastusseurat, yritykset yms.) päästä yhtymän jäseniksi ja millä ehdoilla (täysvaltainen jäsen tai kannatusjäsen tms) vai jäisikö se vain osakaskuntien yhteistoimintaelimeksi
  - Jos positiivisia kokemuksia, saattaisi johtaa osakaskuntien yhdistymiseen jollakin aikavälillä
  - Jos kaikki osakaskunnat eivät ole vielä halukkaita liittymään, voisiko yhtymän perustaa alkuvaiheessa vain osa osakaskunnista?

Lisää pohdintoja

- Joka tapauksessa osakaskuntien toimintaan pitäisi saada houkuteltua uusia ihmisiä
  - Osakaskuntien aktiivien keski-ikä korkea, sukupolvenvaihdos tulossa vääjäämättä, uhkaako toiminnan hiipuminen?
  - Osakaskunnat huolehtivat kuitenkin merkittävästä omaisuudesta, josta on syytä pitää hyvä huoli (omistuksena vesialueiden pelkkä taloudellinen arvo vähäinen, välillinen vaikutus ihmisten viihtyvyyteen, elinkeinojen menestymiseen ja kiinteistöjen arvoon voi olla hyvinkin suuri)
  - Osakaskuntiin tarvitaan sellaista toimintaa, joka houkuttelee uusia ihmisiä osakaskuntien hallintoon, pelkkä kalastuskuntana toimiminen ei ehkä tänä päivänä enää riitä
  - Syytä tehdä aktiivista uusien ihmisten rekrytointia, esim. osakkaina olevista mökkiläisistä ja innokkaista kylätoimijoista ja veden äärellä harrastavista voisi löytyä innokkaita mukaan, jos osakaskuntien toiminta vastaa riittävästi heidän tarpeitaan (kaikki eivät ole kiinnostuneita kalastuksesta)
  - Löytyykö tekijöitä kaikkiin 11 osakaskuntaan?

Hahmottelua jatkosta

Euroopan unioni
Euroopan aluekehitysrahasto

1. Kaikkien osakaskuntien kanssa pitäisi päästä keskustelemaan eri vaihtoehtoista

- tarvitaan paikallisia puolestapuhujia, hanke ja ulkopuoliset hankkeen työntekijät eivät näköjään ole parhaita mahdollisia saamaan yhteyksiä osakaskuntiin

2. Tässä vaiheessa realistinen tavoite voisi olla vesienhoitoyhtymän perustaminen

- Hanke voi luonnostella seuraavaan ja samalla viimeiseen kokoukseen (joulukuussa) ajatuksia yhtymän toiminnasta
- Sitä ennen kaikkien osakaskuntien halukkuudesta osallistua tulisi olla parempi käsitys

3. Jos ja kun aika loppuu Kitka-Muha-hankkeessa, toimintamallin kehitystyötä voi olla mahdollista jatkaa ensi vuonna MMM:n rahoittamassa KIIRA-hankkeessa

- KIIRA = Kiinteistörakenteen eheyttäminen ja vesialueiden hallinnon kehittäminen kalavesien ja vesistöjen hoidon ja kunnostuksen työkaluna
- Toisena kohteena Lahden Vesijärven Paimelanlahti-Vähäselkä
- Riippuu MMM:n rahoituspäätöksistä vuodelle 2015 (tehdään loppuvuodesta)

Vipuvoimaa
EU:lta
2007–2013

Kiitos!

Posion Vesi ja Lämpö Oy

